

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«НАУКА ТА ОСВІТА БЕЗ КОРДОНІВ»

*XXVI Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція*

**«НАУКА ТА ОСВІТА: ВІТЧИЗНЯНИЙ
ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД»**

Тези доповідей

Частина 2

07 лютого 2020 р.

Львів

2020

УДК 0.82

ББК 94.3

Наука та освіта: вітчизняний та зарубіжний досвід: XXVI Міжнародна науково-практична інтернет-конференція: тези доповідей, Львів, 07 лютого 2020 р. – Ч. 2. – Дніпро: ГО «НОК», 2020 – 68 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на XXVI міжнародну науково-практичну інтернет-конференцію «Наука та освіта: вітчизняний та зарубіжний досвід». Для науковців, аспірантів, здобувачів, викладачів та студентів вітчизняних та зарубіжних вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ.

Оргкомітет інтернет-конференції не несе відповідальності за матеріали опубліковані в збірнику. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Всі матеріали надані в авторській редакції та виражають персональну позицію учасника конференції. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Бібліографічний опис матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції зареєстровано в міжнародній наукометричній базі «*Google Scholar*».

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

Адаменко А. П., Коржова О. М. Основні тенденції фінансового забезпечення діяльності дошкільних навчальних закладів.....	4
Бондаренко Н. М., Ніколаєва А. В. Основні проблеми зовнішньоекономічної діяльності підприємств України.....	10
Борисова В. А., Стогній А. О. Особливості формування і використання фінансових ресурсів підприємства.....	14
Борисова В. А., Ятлов С. Г. Управління фінансовими ризиками експортоорієнтованого підприємства.....	20
Геєнко М. М., Івженко Г. І. Формування економічної та фінансової системи функціонування лікувального закладу в умовах реформи....	24
Геєнко М. М., Півень Ю. О. Вдосконалення управління та адміністрування інвестиційною діяльністю Слобідської сільської ради.....	27
Геєнко М. М., Савченко В. В. Особливості оцінки інвестиційної привабливості підприємства.....	34
Глигало Н. А. Особливості контролю виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах України.....	40
Гончарова В. О. Застосування кластерного аналізу для оцінки розвитку малого підприємництва в регіонах України.....	46
Дубровик О. А. Вплив організаційно-управлінського потенціалу на економічний ріст регіонів України.....	50
Коцюбчик К. Ю. Вплив екологічних факторів на забезпечення інвестиційної привабливості країн.....	54
Лисак Р. С. Міжнародний індекс щастя: Україна й світ.....	59
Радченко О. В., Приходько К. М. Особливості управління фінансової стійкістю підприємства будівельної промисловості.....	63

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Адаменко А. П.,

кандидат економічних наук,

старший викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

Коржова О. М.,

магістрант кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Сумський національний аграрний університет

м. Суми, Україна

З моменту переходу України до ринкових відносин в країні постійно відбуваються політичні, економічні і соціальні зміни, які значно впливають на всі сфери життя суспільства. Усі події, які відбуваються в країні, істотно торкнулися й освіти, як в цілому, так і першої її підсистеми – дошкільної освіти. Саме ця ланка є головнішою та обов'язковою в системі освіти людини. Але сучасний стан розвитку країни не приводить до покращення функціонування та розвитку закладів дошкільної освіти, їх фінансування не відповідає цивілізованим нормам, а методика планування та використання бюджетних коштів практично не відрізняється від тієї, яка існувала в часи радянського управління [2]. Тому на сьогодні модернізація, а саме реформування системи дошкільної освіти – є головною та актуальною задачею нашої країни.

Основні тенденції фінансового забезпечення діяльності дошкільних навчальних закладів розглянемо на прикладі Святошинського Управління освіти здійснюється в межах доведених кошторисів департаментом освіти і науки Київської міської державної адміністрації.

Динаміка навчальних закладів, що підпорядковані Управлінню освіти, молоді та спорту Святошинської районної в м. Києві державної адміністрації наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка навчальних закладів, що підпорядковані Управлінню освіти, молоді та спорту Святошинської районної в м. Києві державної адміністрації у 2016-2018 рр.

Навчальні заклади	2016	2017	2018	2018/2016 +,-
Загальноосвітні навчальні заклади	47	44	44	-3
Спеціальні школи - інтернати	2	2	2	-
Навчально-виховні комплекси	4	5	5	1
Вечірня (змінні) школа	1	1	1	-
Загальноосвітні навчальні заклади приватної форми власності	6	9	10	4
Міжшкільний навчально – виробничий комбінат	1	1	1	-
Дистанційний центр «Джерело»	1	1	1	-

Дошкільні навчальні заклад	51	52	53	2
Позашкільні навчальні заклади	6	6	6	-
Центри позашкільної освіти	3	3	3	-
Спортивні навчальні заклади	4	4	4	4
Фізкультурно-спортивні заклади	3	3	3	-

*джерело: за даними Управління освіти, молоді та спорту Святошинської районної в м. Києві державної адміністрації [3]

Констатуємо збільшення загальної чисельності навчальних закладів у 2018 році по відношенню до 2016 року до 119 закладів освіти. Особливе збільшення спостерігається по приватних навчальних закладах – на 40 %. Зменшення загальноосвітніх навчальних закладів на 3 одиниці пов'язано зі зміною їх підпорядкованості. Розглянемо кошторис фінансування установи за 2018 рік (табл. 2).

Таблиця 2

**Кошторис фінансування дошкільних навчальних закладів у 2018 році
по районному управлінню Департаменту освіти і науки Київської
міської державної адміністрації у Святошинському районі, грн**

<i>Найменування</i>	Код	Усього на рік		РАЗОМ
		Загальний фонд	Спеціальний фонд	
НАДХОДЖЕННЯ	х	212 317 900	39 722 200	252 040 100
Надходження коштів із загального фонду	х	212 317 900	х	212 317 900
Надходження коштів із спеціального фонду бюджету, у тому числі:	х	-	39 722 200	39 722 200
Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством	25010000	х	34 522 500	34 522 500
ВИДАТКИ ТА НАДАННЯ КРЕДИТІВ	х	212 317 900	39 722 200	252 040 100
Поточні видатки	2000	212 317 900	34 522 500	246 840 400
Оплата праці	2110	109 301 500		109 301 500
Заробітна плата	2111	109 301 500		109 301 500
Грошове забезпечення військовослужбовців	2112			-
Нарахування на оплату праці	2120	39 676 400		39 676 400
Використання товарів і послуг	2200	63 340 000	34 357 900	97 697 900
Предмети, матеріали, обладнання та	2210	74 600		74 600
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	2220	65 000		65 000
Продукти харчування	2230	16 129 800	32 837 900	48 967 700
Оплата послуг (крім комунальних)	2240	2 386 000		2 386 000
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2270	44 684 600	1 520 000	46 204 600
Оплата теплопостачання	2271	37 850 100	1 300 000	39 150 100
Оплата водопостачання та водовідведення	2272	1 780 300	20 000	1 800 300
Оплата електроенергії	2273	4 989 000	200 000	5 189 000
Оплата природного газу	2274	4 800		4 800
Оплата інших енергоносіїв	2275			-
Оплата енергосервісу	2276	60 400		60 400
Інші поточні видатки	2800		164 600	164 600
Капітальні видатки	3000		5 199 700	5 199 700
Придбання основного капіталу	3100		5 199 700	5 199 700
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	3110		5 199 700	5 199 700

*джерело: за даними Управління освіти, молоді та спорту Святошинської районної в м. Києві державної адміністрації [3]

Дослідження динаміки питомої ваги фінансування за 2016-2018 роки говорить про зменшення її по загальному фонду на 7 % та збільшення по спеціальному фонду майже в 2 рази. Слід відмітити, що у 2017 році порівняно з 2016 роком відбулося збільшення фінансування по загальному фонду на 0,7 % та зменшення фінансування по спеціальному фонду на 0,12 %. У 2018 році в порівнянні з 2017 роком спостерігаємо зменшення фінансування по загальному фонду на 7,7 %, а по спеціальному фонду збільшення фінансування на 7,7 %.

Аналізуючи динаміку надходження коштів за 2016–2018 роки можемо сказати про її зростання по загальному фонду. По спеціальному фонду динаміка має тенденцію до зменшення у 2017 році, а в 2018 році – стрімке зростання в порівнянні з 2017 і 2016 роками.

Результати дослідження зарубіжного досвіду фінансування дошкільних і шкільних закладів освіти довели, що у західних країнах обов'язки щодо формування ресурсної бази фінансового забезпечення закладів освіти перекладаються переважно на місцеві органи влади. Такі рішення урядів західних країн пояснюються тим, що органи місцевого самоврядування краще знають стан справ у своїх закладах освіти і можуть ефективніше ними керувати. Представники місцевої влади добре обізнані з потребами місцевої освіти, тому здатні пристосувати до них освітню політику.

Рішення про децентралізацію фінансування освіти свідчать про те, що уряди відповідних країн впевнені у тому, що місцеві органи влади цілком спроможні акумулювати необхідні фінансові ресурси та ефективно їх використати. Однак реалії України засвідчують високу залежність органів місцевого самоврядування від центру, що унеможливило їх активну участь у фінансовому забезпеченні функціонування закладів освіти. Окрім того, повне перекладання обов'язків щодо фінансування освіти є можливим у тих державах, де не тільки високий рівень

централізації ВВП, але де і обсяги ВВП в розрахунку на одну особу є значними. В Україні обсяг ВВП на 1 особу коливається в межах від 1000 до 2500 дол. США, що набагато менше, ніж у країнах Західної Європи. Наприклад, в Угорщині цей показник перевищує 10 тис. дол. США, у Греції – 32 тис. дол. США. А обсяг ВВП на одну особу у скандинавських країнах взагалі непорівнянний з Україною [1, с. 308].

Загальна освіта має фінансуватися за рахунок бюджетних коштів. Однак на практиці батьки досить часто бажають, щоб їхні діти отримували не тільки загальну середню освіту, але й оволодівали іншими навичками (хореографічна освіта, вивчення додаткової іноземної мови тощо), що за рахунок бюджетних коштів повністю покрити важко. Тому пропонуємо поширити механізм страхування і на додаткові освітні послуги у сфері дошкільної освіти.

Страхування витрат на дошкільну освіту може функціонувати у формі особистого страхування або у вигляді страхування освітніх цінних паперів. На сьогоднішній день страхування освітніх цінних паперів можна вважати далекою перспективою через нестабільність ринку цінних паперів. Окрім того, такі цінні папери повинні мати високу ліквідність та низькі ризики, тобто на 100 % забезпечуватися освітніми послугами закладів освіти або грошовим відшкодуванням у випадку неотримання їх власником освітніх послуг з різних причин. Складність такого механізму страхування полягає у тому, що до числа учасників ринку страхування освітніх послуг входять не тільки сам страхувальник (населення), страховик (страхова компанія), але і заклади освіти, які здійснюють гарантоване надання застрахованим освітніх послуг.

Література:

1. Іщук Л. І. Досвід диверсифікації джерел фінансування вищої освіти США . Науковий вісник НЛТУ. 2006. Вип. 16.6. С. 303-311.

2. Машенко К. С., Косова Т. Д. Фінансове забезпечення дошкільних навчальних закладів: монографія. Донецьк, 2014. 176 с.
3. Управління освіти, молоді та спорту Святошинської РДА: офіційний сайт. URL: <http://www.svyatoshinruo.kiev.ua/>

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Бондаренко Н. М.,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

Ніколаєва А. В.,

*магістрант кафедри статистики, обліку та економічної інформатики
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
м. Дніпро, Україна*

Аналіз наукової літератури показав, що зовнішньоекономічна діяльність відіграє вирішальну роль в умовах посилення інтеграційних процесів, забезпечує передумови активного розвитку підприємств на інноваційній основі, підвищення продуктивності праці, якості продукції та послуг. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств сприяє відтворенню експортного потенціалу країни, залученню іноземних інвестицій, формуванню економіки відкритого типу. Тому, на сьогодні, існує актуальна необхідність підприємств в освоєнні підходів до управління їхньою зовнішньоекономічною діяльністю.

У сучасних умовах господарювання основними групами зовнішніх чинників, що стримують розвиток зовнішньоекономічної діяльності підприємств, є чинники глобального середовища, фінансово-економічні, інституційні, політичні.

Проте на формування економічної взаємодії між країнами, тобто на міжнародному рівні, впливає сукупність різних чинників: економічна криза, високий рівень конкуренції на міжнародному ринку, різні бар'єри виходу на ринки [1, с. 171]. Також до проблем, з якими стикаються підприємства України, можна віднести такі як:

1. Значна частина морально та фізично застарілої техніки. Недостатня ресурсна та технологічна гнучкість, невчасне або взагалі не впровадження провідних науково-технічних розробок у виробництво.
2. Низький рівень інвестиційної привабливості. Неприятливий інвестиційний клімат не дають змоги отримати додаткові фінансові ресурси для розвитку підприємств, встановлення провідного обладнання, наукових розробок, упровадження інновацій [2].
3. Дестимуляційна кредитна політика держави (недоступність кредитних ресурсів).
4. Незадовільна податкова, валютна та митна політика України.
5. Нестабільна політична ситуація в Україні, високий рівень корупції та недовіра населення до держави як гаранта виконання умов та контрактів.
6. Нераціональна географічна структура експорту товарів Україною. Ця структура експорту визначається саме потребами зарубіжного ринку, а не перевагами вітчизняних товаровиробників.
7. Найбільшим негативним чинником є ефект імпортозаміщення, який свідчить про незахищеність та нерозвиненість внутрішніх ринків України.
8. Некваліфіковані кадри. Недостатньо уваги приділено мотивації та розвитку персоналу – основної рушійної сили розвитку підприємства.

9. Ще однією суттєвою проблемою є неефективність системи менеджменту зовнішньоекономічної діяльності як підприємств, так і країни загалом. Відсутність стратегічного маркетингового підходу в управлінні підприємством, адже часто використовують прийом «короткотермінового пристосування».

Враховуючи цілий комплекс проблем, які стоять перед розвитком зовнішньоекономічної діяльності, вітчизняним підприємствам необхідно направити всі зусилля на пошук збутової діяльності, оскільки будь-яке підприємство прагне отримати прибуток і основною ланкою у цьому є збутова діяльність, як кінцевий етап у своїй діяльності по створенню, виробництву і доведенню до кінцевого споживача своєї продукції.

З цією метою в економіці держави необхідно провести низку прогресивних інноваційних заходів, які б дали змогу вийти на новий рівень розвитку міжнародного співробітництва. До них можна віднести:

1. Підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Насамперед необхідно визначити найбільш привабливі країни для експорту товарів. Підприємству, яке вирішило вийти на міжнародний ринок, необхідно врахувати обмеження та правила входження на ринок конкретної країни.
2. Підвищення конкурентоспроможності за рахунок вкладення власних коштів у розвиток та впровадження передових технологій у виробництво, а також використання міжнародних стандартів якості ISO. Також важливо зазначити, що необхідно вдосконалювати системи якості підприємства на засадах концепцій загального управління якістю (TQM), якими передбачено безперервне вдосконалення організації, поліпшення якості продукції і задоволення потреб усіх зацікавлених сторін.
3. Зменшення впливу бюрократичної тяганини, тобто можливість вирішення всіх розбіжностей з міністерствами дистанційно. Також

необхідно вдосконалити податкову, валютну та кредитну політику України.

4. Впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій, підвищення рівня механізації та автоматизації виробництва, залучення до управління підприємствами висококваліфікованих фахівців із відповідно високим розміром заробітної плати.

5. Врегулювання конфліктної ситуації з Росією.

6. Налагодження ділових стосунків з передовими країнами світу, такими як США, Китай, Японія.

7. Підтримка вітчизняного товаровиробника.

Отже, для вітчизняних підприємств зовнішньоекономічна діяльність є дуже важливою і невід'ємною сферою господарської діяльності, яка при ефективному використанні всього комплексу сучасних методів і форм міжнародного бізнесу здатна позитивно впливати на ефективність виробництва, його технічний рівень, якість продукції, що виробляється.

Визначені проблеми дають змогу систематизувати й чітко визначити напрями їх подолання для забезпечення ефективної ЗЕД підприємств. Впровадження запропонованих заходів дасть змогу розширити ринки збуту товарів чи вийти на принципово нові ринки, розширити наявний асортимент товарів, запозичувати досвід ведення бізнесу у зарубіжних підприємств.

Література:

1. Гесць В. М. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів: [монографія]: у 2 ч. Ч. 2 / за ред. В. М. Гейця, А. А. Мазаракі К.: Київ. нац. торг. – екон. ун-т, 2008. – 273 с.

2. Крикунова В. М. Чинники, динаміка і структура зовнішньоторговельної діяльності підприємств України / В. М. Крикунова, С. В. Фомішин // Економічні інновації. – 2013. – С. 92-101.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Борисова В. А.,

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

Стогній А. О.,

*магістрант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

Роль та значення фінансових ресурсів у сучасних умовах господарювання важко переоцінити. Адже це ресурс, який за короткий проміжок часу може трансформуватися в будь-який інший, що дозволяє без проблем перегрупувати фактори виробництва. У найзагальнішому вигляді фінансові ресурси можна охарактеризувати як матеріальні носії фінансових відносин. Сукупність фінансових ресурсів, сформованих на рівні підприємства, визначає можливості здійснення необхідних капітальних вкладень, збільшення оборотних коштів, виконання фінансових зобов'язань, забезпечення потреб соціального характеру, впровадження інновацій у виробництво тощо [1]. Таким чином

формування і використання фінансових ресурсів є актуальним питанням для суб'єктів господарювання незалежно від форми власності та організаційно-правової форми [3, с. 71].

Використання фінансових ресурсів підприємства ми можемо дослідити на основі аналізу активу балансу підприємства [2, с. 44]. Питання формування і використання фінансових ресурсів розглянемо на прикладі ТОВ Науково-впроваджувальне підприємство «Насостехкомплект».

Таблиця 1

Динаміка активів підприємства за 2016-2018 роки

Показники	Роки			Відхилення 2018 р до 2016 р	
	2016	2017	2018	+, -	%
Незавершені капітальні інвестиції	65,7	39,9	40,0	-25,7	-39,1
Основні засоби	946,6	760,2	790,8	-155,8	-16,5
Усього за розділом необоротні активи	1012,3	800,1	830,8	-181,5	-17,9
Запаси	1729,1	3210,3	4357,2	2628,1	152,0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2567,1	2226,0	2311,9	-255,2	-9,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1301,3	1738,3	2609,1	1307,8	100,5

Інша поточна дебіторська заборгованість	1875,5	2362,1	2209,2	333,7	17,8
Гроші та їх еквіваленти	461,1	2429,2	1539,7	1078,6	233,9
Витрати майбутніх періодів	0,7			-0,7	X
Інші оборотні активи	337,3	344,6	332,6	-4,7	-1,4
Усього за розділом оборотні активи	8272,1	12310,5	13359,7	5087,6	61,5
Баланс	9284,4	13110,6	14190,5	4906,1	52,8

*джерело: власні розрахунки на основі фінансової звітності підприємства

За даними таблиці вартість оборотних активів станом на кінець 2018 року зросла на 5087,6 тис. грн. в порівнянні з 2016 роком і становила в кінці досліджуваного періоду 13359,7 тис. грн. Результатом такого зростання є збільшення залишків за більшістю статтями активу крім:

- запасів на 2628,1 тис. грн.;
- дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 1307,8 тис. грн.;
- іншої поточної дебіторської заборгованості на 333,7 тис. грн.;
- грошам та їх еквівалентам на 1078,6 тис. грн.

Позитивно оцінюється збільшення грошових коштів та їх еквівалентів 2018 році порівняно з 2016 роком, адже це говорить про зростання ліквідності активів підприємства. Зменшення дебіторської заборгованості відбулося по наступним статтям: дебіторської заборгованості за товари, роботи і послуги на 255,2 тис. грн.. та інших оборотних активів на 4,7 тис. грн.

В 2016 році активи ТОВ НВП «Насостехкомплект» склалися на 10,9 % із необоротних активів і на 89,1 % з оборотних активів. Найбільш важливими елементами оборотних активів були виробничі запаси 18,6 %, дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги 27,3, грошові кошти та їх еквіваленти 4,9 %, інші оборотні активи 3,6 %. Головними необоротними активами протягом року були основні засоби 10,2 %. Щодо 2017 року, то активи склалися з 6,1 % необоротних активів і 93,9 % з оборотних активів. Найбільш важливими елементами оборотних активів були виробничі запаси 24,8 %, дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги 16,9 %, грошові кошти та їх еквіваленти у гривні 18,1 %. Головними необоротними активами протягом 2017 року були основні засоби 5,8 %.

Станом на 2018 рік активи ТОВ НВП «Насостехкомплект» складаються з необоротних активів на 5,9 %. Решта 94,1 % припадає на оборотні активи. Найбільш важливими елементами оборотних активів були виробничі запаси 30,7 %, дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги 16,3 %, грошові кошти та їх еквіваленти 10,9 %. Головними необоротними активами протягом року були основні засоби 5,6 %.

Розглядаючи джерела формування фінансових ресурсів підприємства, зазначимо, що сума власного капіталу у структурі пасиву збільшилась на 3375,6 тис. грн. за рахунок нерозподіленого прибутку. Поточні зобов'язання також збільшились у порівнянні з 2016 роком на 1530,5 тис. грн.

Частка капіталу ТОВ НВП «Насостехкомплект» у структурі балансу становить:

- 1) власного капіталу підприємства у:
 - 2016 році – 76,3 %,
 - 2017 році – 76,7 %,

- 2018 році – 73,7 %;

2) поточних зобов'язань у:

- 2016 році – 23,7 %,

- 2017 році – 23,3 %,

- 2018 році – 26,3 %.

Таблиця 2

**Склад та структура джерел фінансових ресурсів ТОВ НВП
«Насостехкомплект» за 2016-2018 рр.**

Показники	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Відхи- лення 2018 до 2016р , +, -, тис.гр н
	тис.гр н.	питом а вага, %	тис.гр н.	питом а вага, %	тис.гр н.	пито ма вага, %	
Власний капітал							
Зареєстрован ий (пайовий) капітал	10,2	0,1	10,2	0,1	10,2	0,1	0
Нерозподіле ний прибуток (непокритий збиток)	7077, 8	76,2	10044, 8	76,6	10453,4	73,6	3375, 6
Усього за розділом	7088, 0	76,3	10055, 0	76,7	10463,6	73,7	3375, 6
Поточні зобов'язання							
Поточна кредиторськ а заборговані сть за: товари, роботи,	108,4	1,2	44,8	0,4	40,6	0,3	-67,8

послуги							
розрахунки з бюджетом	1525,8	16,4	2439,4	18,6	3004,4	21,2	1478,6
розрахунки зі страхування	25,2	0,3	41,4	0,3	76,7	0,5	51,5
розрахунки з оплати праці	97,2	1,1	217,4	1,7	421,4	2,9	324,2
Інші поточні зобов'язання	439,8	4,7	312,6	2,3	183,8	1,4	-256
Усього за розділом	2196,4	23,7	3055,6	23,3	3726,9	26,3	1530,5
Баланс	9284,4	100	13110,6	100	14190,5	100	4906,1

*джерело: власні розрахунки на основі фінансової звітності підприємства.

Отже, можна зробити висновок, що для науково-впроваджувального підприємства основним джерелом формування фінансових ресурсів виступає власний капітал підприємства, питома вага якого в середньому 75 %.

Література:

1. Джерела формування та напрями використання фінансових ресурсів підприємства: електронний ресурс. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2014/dzherela-formuvannya-ta-napryamy-vykorystannya-finansovyh-resursiv-pidpryjemstva/>
2. Домбровська С. О. Тенденції системи формування фінансових ресурсів підприємств України та шляхи її вдосконалення. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Економіка, політологія, історія. 2015. № 2 (222). С. 42-54.

3. Малій О. Г. Фінансові ресурси підприємств та джерела їх формування: теоретичні аспекти . Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2016. № 2. С. 71-74.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РИЗИКАМИ ЕКСПОРТООРІЄНТОВАНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Борисова В. А.,

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

Ятлов С. Г.,

*магістрант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

Здійснення зовнішньоторговельних операцій на міжнародних ринках вітчизняними підприємствами характеризується і зумовлюється високим ступенем відкритості щодо впливу коливань валютних курсів, тобто до валютних ризиків. Саме валютний ризик є одним з основних чинників, що перешкоджає розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств [3, с. 382].

Враховуючи специфіку діяльності ТОВ «Свіда» доцільно дослідити питання управління валютними ризиками на підприємстві. Зазвичай, на початковому етапі управління валютними ризиками на вітчизняних підприємствах здійснювалося в межах завдань окремого

підрозділу для скорочення витрат, пов'язаних із зміною валютних курсів. Сьогодні більшість підприємств використовують короткострокове і довгострокове управління валютними ризиками, але вже не на рівні підрозділу, а в рамках всього підприємства, використовуючи як фінансові, так і нефінансові стратегії попередження і мінімізації. За допомогою системи управління валютними ризиками підприємство намагається не тільки уникнути або мінімізувати ризики від несприятливих змін валютний курсів, а й використовувати сприятливі зміни в цілях свого розвитку та підвищення конкурентоспроможності [1].

Валютний ризик також може бути предметом управління для окремих видів операцій, основна або додаткова мета яких – отримання прибутку за рахунок сприятливої зміни валютних курсів. У першу чергу, до таких операцій належать спекулятивні конверсійні операції з валютою. Отже, усі дослідники є одностайними у визначенні основної складової валютного ризику як коливання курсу валюти [2, с. 439].

Механізм мінімізації ризиків господарюючого суб'єкта від зміни валютного курсу включає в себе наступні етапи:

- Прогноз валютного курсу.
- Аналіз впливу зміни валютного курсу на економічні результати господарюючого суб'єкта. При цьому визначається вплив на всі сфери діяльності суб'єкта, а також на його партнерів і клієнтів.

На основі результатів, отриманих в ході другого етапу, суб'єкт приймає рішення про скорочення витрат, зміну політики збуту тощо.

Оскільки ТОВ «Свіда» імпортує продукцію та реалізує на території України, важливим є визначення розрахункового курсу національної грошової одиниці у контрактах.

Таблиця 1

Динаміку курсу USD / UAH за 2016-2018 роки

Роки	Місяці												Варіативність, %
	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	
2018	28,4	27,2	26,3	26,2	26,2	26,2	26,4	27,5	28,2	28,1	27,9	27,8	2,7
2017	27,7	27,1	26,9	26,7	26,3	26,1	25,9	25,5	26,1	26,6	26,8	27,8	2,6
2016	24,3	26,4	26,4	25,6	25,2	24,9	24,8	25,1	26,3	25,8	25,7	26,2	2,6

*джерело: сформовано за даними Національного банку України.

Оцінивши щомісячну варіативність курсу за 2016-2018 рр., пропонуємо ранжувати контрактний курс залежно від терміну відтермінування платежу та відсотка попередньої оплати.

Таблиця 2

Варіативність розрахункового курсу при укладанні угод з відстрочкою платежу, %

Показники		Термін відтермінування платежу, місяців					
		1	2	3	4	5	6
Відсоток	30	2,6	2,8	3,0	3,2	3,4	3,6
	40	3,1	3,3	3,5	3,7	3,9	4,1

попере	50	3,6	3,8	4,0	4,2	4,4	4,6
дньої оплати	60	4,1	4,3	4,5	5,1	5,3	5,5

*джерело: власні розрахунки автора

Так, при базовому значення 27,6 станом на 1 січня 2019 року у контракті з відстрочкою платежу на 3 місяці та 70 % оплатою поставленою продукції пропонуємо фіксувати розрахунковий курс на рівні 28,33, що на 82 копійки вище базового. Це дозволить підприємству мінімізувати потенційні збитки від впливу валютних ризиків.

Таблиця 3

Розрахунковий курс USD / UAH при укладанні угод з відстрочкою платежу (базове значення 27,6 станом на 1 січня 2019 року)

Показники		Термін відтермінування платежу, місяців					
		1	2	3	4	5	6
Відсото к поперед ньої оплати	30	28,22	28,27	28,33	28,38	28,44	28,49
	40	28,35	28,41	28,46	28,52	28,57	28,63
	50	28,49	28,55	28,60	28,66	28,71	28,77
	60	28,63	28,68	28,74	28,90	28,96	29,01

*джерело: власні розрахунки автора

Загалом, процес ідентифікації являє собою встановлення основних видів ризику, що притаманні даному виду діяльності. На даному етапі виконуються наступні функції: збір та аналіз інформації про оточуюче середовище, показники фінансово-господарської діяльності, показники стратегічних чи поточних планів. На основі зібраної інформації

проводиться встановлення причин ризику та розробляються заходи щодо їх мінімізації.

Література:

1. Вахович І. М. Фінансовий менеджмент бізнес-процесів. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф»™, 2014. 640 с.
2. Кудрицька Ж. В., Гнилицька А. Ю. Хеджування валютного ризику. Економіка і суспільство. 2017. Випуск 11. С. 439-442.
3. Момот Ю. Г., Дунайчук С. М. Стратегія хеджування валютних ризиків у зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Інфраструктура ринку. 2018. Випуск № 7. С. 382-390.

ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛІКУВАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ В УМОВАХ РЕФОРМИ

Гесенко М. М.,

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

Івжєнко Г. І.,

*магістрант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

Багатогранність суспільного життя та життєзабезпечення країни тісно пов'язані зі здоров'ям населення. Статут Всесвітньої організації охорони здоров'я та Конституція України визнають невід'ємне право людини, незалежно від раси, релігії, політичних переконань, його соціально-економічного положення на охорону здоров'я, медичну допомогу і медичне страхування. Система охорони здоров'я країни знаходиться в умовах постійних трансформаційних змін. Будучи багаторівневою й розгалуженою структурою, система, перетворюючись, формує складні підходи щодо визначення механізмів управління у державному і приватному секторах охорони здоров'я. Саме у них держава відтворює нову систему механізмів управління, розглядати які потрібно у сукупності впливів мезо-, макро- і мікрофакторів із застосуванням нових форм управління на всіх рівнях [1, с. 14].

Комунальне некомерційне підприємство є неприбутковим підприємством, що засноване на комунальній власності територіальної громади міста Суми. Підприємство створено за рішенням Сумської міської ради. До структури Центру входить 6 амбулаторій.

Підприємство у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, постановами Верховної Ради України, указами і розпорядженнями Президента України, декретами, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства охорони здоров'я України, рішеннями Сумської міської ради. Відповідно до покладених завдань КП «ЦПМСД № 2» здійснює та забезпечує: надання населенню ПМД, належну та рівну доступність ПМД для населення шляхом розвитку мережі відокремлених підрозділів ПМД, наближених до місць проживання населення, реалізацію права громадян вільно вибирати лікаря, що надає ПМД (лікар загальної практики – сімейний лікар, у тому числі лікар загальної практики-сімейний лікар, що провадить господарську діяльність з медичної практики як фізична особа-

підприємець, що перебуває з КП «ЦПМСД № 2» у цивільно-правових відносинах, лікар-терапевт, педіатр дільничний) та інші функції, передбачені чинним законодавством [2].

Як свідчать результати проведених статистичних досліджень, найбільш поширеними захворюваннями є захворювання органів дихання, органів травлення, захворювання нервової системи та системи кровообігу.

Відмічаємо, що забезпеченість штатами складає 90,8 станом на кінець 2018 року. При цьому є амбулаторії, які на 100 % забезпечені персоналом (1 та 5), а є лабораторії, де забезпеченість сягає 86 % та 87 % від потреби. За чисельністю найбільшою є лабораторія № 2. В цілому по КНП «ЦПМСД № 2» Сумської міської ради станом на кінець 2018 року працює 79 лікарів. Відмічаємо, що найбільше населення обслуговується за лабораторією № 2. Також слід відмітити, що працездатне населення у структурі мешканців, що обслуговуються КНП « ЦПМСД № 2» Сумської міської ради стабільно у розрізі лабораторій складає трохи більше 50 %.

Відповідно до наведених даних надходження загального фонду склали 6,9 млн.грн. при запланованих 7,2 млн.грн. Крім того по спеціальному фонду додатково дуло отримано 24000 грн. на проведення капітальних видатків. рахунок отриманих доходів повністю профінансовані поточні видатки у 2018 році та додатково профінансовано 24000 капітальних видатків.

Перебудова системи охорони здоров'я, перш за все, повинна починатися з укріплення фінансової основи галузі, зі зміни загальної схеми фінансування, що передбачає обов'язковий перехід від бюджетної системи фінансування до змішаної бюджетно-страхової системи, яка фінансується при активній участі підприємств, установ, організацій різних форм власності з елементами добровільного медичного страхування населення [3, с. 33]. Нагромаджений багаторічний світовий досвід у галузі

медичного страхування свідчить про високу ефективність різних моделей і систем медичного страхування.

Література:

1. Вовк С. М. Системні трансформації охорони здоров'я: монографія. Донецький державний університет управління, МОН України. Кривий Ріг : вид. Р. А. Козлов. 2017. 315 с.
2. Комунальне некомерційне підприємство «ЦПМСД № 2» Сумської міської ради: офіційний сайт. URL: <https://sc2.pmsd.org.ua/>
3. Солдатенко О. В. Добровільне медичне страхування як джерело фінансового забезпечення медичної галузі . *Фінансове право*. 2010. № 1 (11). С. 31-34.

**ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СЛОБІДСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ
РАДИ**

Гесенко М. М.,

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

Півень Ю. О.,

*магістрант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

Розвиток економіки та підвищення конкурентоспроможності усіх галузей неможлива без здійснення діяльності в інвестиційній та інноваційній сфері. На сьогоднішній день виникнення та розвиток інноваційного середовища в системі публічного управління стає реальним на основі вироблення концептуального бачення і стратегії формування нової якості публічного управління, ефективної системи державної служби, яка була б здатна в умовах наростаючої невизначеності розробляти і впроваджувати інновації з урахуванням наявних тенденцій та викликів. Інвестиційно-інноваційні процеси відіграють важливу роль в успішному розвитку міста, адже від рівня даних процесів залежить економічний та фінансовий стан установи [1, с. 3].

Будь-яка інвестиційна діяльність потребує фінансового забезпечення, тому розглянемо фінансування Слобідської сільської ради у 2016-2018 роках.

Таблиця 1

**Виконання доходів бюджету Слобідської сільської ради за 2016-2018
рр., тис. грн.**

Показники	Рік			Середній темп росту (зниження) ,%
	2016	2017	2018	
<i>Податкові надходження:</i>	2076,83	2225,2 4	2519,9 0	110,1
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	1,4	1,38	1,10	88,61
Акцизний податок з реалізації	0,00	4,55	15,00	-

суб'єктами господарювання роздрібно́ї торгівлі				
Внутрішні податки на товари та послуги	10,24	0,00	0,00	0,0
Місцеві податки і збори	2063,28	660,35	2503,5	121,3
Інші податки і збори	1,92	0,00	0,30	39,5
Екологічний податок	0,00	0,95	0,00	0,0
<i>Неподаткові надходження:</i>	1340,79	174,05	93,6	26,4
Державне мито	0,00	0,26	1,8	0,
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	1,44	2,01	1,8	111,8
Власні надходження бюджетних установ	101,45	171,77	91,8	95,1
<i>Разом доходів</i>	3417,62	2431,28	2613,5	87,5
Офіційні трансферти	1228,4	0,0	0,0	0,0
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах	0,00	1679,6	1769,03	0,0
Інші субвенції	924,26	125,00	139,6	38,8
<i>Усього</i>	4341,88	4235,88	4387,53	101,1

*джерело: систематизовано за даними офіційної звітності сільської ради

Із розрахованих значень показників можна констатувати, що приріст доходної частини бюджету (із врахуванням субвенції з державного бюджету місцевому бюджету на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах та інших дотацій) Слобідської сільської ради в середньому за 2016-2018 рр.. склав 1,1 %. Однак, якщо аналізувати безпосередньо загальні доходи, які надійшли в середньому за трирічний період від податкових та неподаткових надходжень, то можна спостерігати їх скорочення на 22,5 %. При цьому зауважимо, що сума податкових надходжень збільшилась в середньому за період дослідження на 10,1 % (за рахунок зростання на 21,3 % місцевих податків і зборів) за одночасного зниження неподаткових надходжень на 73,6 % (внаслідок зменшення власних надходжень бюджетних установ та надходжень цільових фондів). Таким чином, завдяки надходженням до бюджету сільської ради офіційних трансфертів та субвенцій в її населених пунктах проведено реконструкцію будівлі клубу, ремонт дорожнього покриття вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах.

Таблиця 2

Структура джерел фінансування Слобідської сільської ради у 2018 році

Вид джерела	За кошторисом	
	сума, грн.	%
Загальний фонд - всього	4290,43	97,8
Податкові надходження	2519,90	57,4
Неподаткові надходження	93,6	2,1
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію,	1676,93	38,2

ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах		
Спеціальний фонд – всього	97,1	2,2
Власні надходження	91,8	2,1
із них плата за послуги , що надаються бюджетними установами згідно із законодавством	91,8	2,1
Інші	5,3	0,1
Разом	4387,53	100,0

*джерело: систематизовано за даними офіційної звітності сільської ради

Як бачимо, частка загального фонду (фінансування з державного бюджету) Слобідської сільської ради у загальній структурі джерел фінансування у 2018 р. склала 97,8 %. Решту (2,2 %) займають кошти спеціального фонду, які надходять від власної діяльності підприємств, розташованих на території сільської ради і інших джерел. При цьому зазначимо, що більше половини надходження коштів (57,4 %) у структурі бюджетного фінансування (загального фонду) сільської ради склали податкові надходження, а частка коштів, які отримала сільська рада як субвенцію з державного бюджету місцеву бюджету на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населеному пункті склала більше третини (38,4 %) надходжень у загальному фонді. Джерелом формування спеціального фонду сільського бюджету у частині доходів є власні надходження, частка яких склала 2,1 % від загальної його суми. Решта, (0,1 %) у спеціальному фонді – це надходження цільового фонду.

Таким чином, загальна сума коштів, які фактично надійшли до Слобідської сільської ради Буринського району у 2018 році склала 96,7 %

до їх загальної потреби, що в абсолютному вартісному вимірі дорівнювало 295,0 тис. грн. Вважаємо, що ситуація яка склалася може спричинити в сільській раді перевищення витрат над надходженнями та призвести до зменшення кількості наданих послуг мешканцям, яке мешкає на території її населених пунктів і погіршення їх якості.

Поряд з аналізом джерел фінансування закладу, варто звернути увагу на виконання кошторису за основними їх видами згідно функціональної класифікації (табл. 3).

Таблиця 3

Розподіл видатків за основними їх видами у Слобідській сільській раді у 2018 р., тис.грн.

№ з/п	Вид видатків	За кошторисом	Касові видатки	Відхилення (+,-)	% виконання
1	Державне управління	1459,55	1409,00	-50,55	96,9
2	Освіта	2147,47	2117,55	-29,92	98,8
3	Соціальний захист та соціальне забезпечення	107,50	105,50	-2,00	98,1
4	Культура і мистецтво	345,87	330,27	-15,6	95,5
5	Фізична культура і спорт	5,0	0,0	-5,00	0
6	Житлово-комунальне господарство	167,79	109,71	-58,08	74,6
7	Економічна діяльність	5,00	5,00	0	100,0
8	Інша діяльність	10,00	0	-10,00	0
9	Міжбюджетні	545,01	543,90	-1,11	99,9

трансферти (субвенції з місцевого бюджету)				
Разом	4793,19	4620,93	-172,26	96,7

*джерело: систематизовано за даними офіційної звітності сільської ради

За даними таблиці 3 можна констатувати, що кошторис за основними видами видатків Слобідської сільської ради у 2018 році виконаний на 96,7 %, тобто відхилення загальної суми касових видатків від кошторису склало 172,26 тис. грн.. Стовідсоткове виконання кошторису відбулося лише за таким видом видатків, як економічна діяльність, фактична сума яких у грошовому вимірі склала лише 5 тис. грн.. Незначне недовиконання кошторису (лише на 0,01 %) спостерігалось у сільській раді у 2018 р. за таким видам касових видатків як Міжбюджетні трансферти (субвенції з місцевого бюджету). За рештою видів касових видатків план їх виконання знаходиться в межах від 98,8 % до 95,5 %: освіта; соціальний захист та соціальне забезпечення; державне управління; культура та мистецтво. Поряд з цим, найбільше недовиконання плану (на 25,4 % загальною сумою 58,08 тис. грн.) в сільській раді відбулося за таким видами видатків, як житлово-комунальне господарство. Це свідчить про не відповідність у дотриманні сільською радою асигнувань з державного (районного) бюджету на погашення її комунальних платежів.

Таким чином, можемо констатувати, що власних доходів Слобідської сільської ради недостатньо для фінансування інвестиційної діяльності. Зауважимо, що сучасна українська економічна структура є дуже непропорційною, внаслідок системи розподілу інвестиційних ресурсів, яка існувала в минулому. Шлях, який пройшли розвинені країни, не може бути застосований сьогодні для України. Характерною

особливістю вітчизняної ситуації є те, що рівень розвитку науки й техніки у нас вищий, ніж реальний виробничий потенціал. Тому, враховуючи умови зовнішнього середовища, насамперед потрібно реформувати сферу послуг та інфраструктуру сільських рад [2, с. 198]. Це стане базою для подальших перетворень галузей агропромислового, видобувного та обробного секторів економіки на основі найбільш оптимального розподілу інвестиційних ресурсів, а також підставою для підвищення їх інвестиційної привабливості сільських рад.

Література:

1. Галяберда А. М. Дослідження інвестиційно-інноваційної діяльності органів місцевого самоврядування на прикладі Тернопільської міської ради [Рукопис]. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/26774>
2. Чернявський К. Принципи формування інвестиційної політики промислового кластеру в об'єднаній територіальній громаді для потреб регіону : матеріали ІХ Всеукр. міжвуз. конф. студентів та молодих учених / за заг. ред. О. Б. Кіревої Д. : ДРІДУ НАДУ, 2018. С. 195-198.

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Геєнко М. М.,

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

Савченко В. В.,

магістрант кафедри фінансів, банківської справи та страхування

У сучасних умовах функціонування агропромислових підприємств вимагає від керівництва прийняття своєчасних та адекватних управлінських рішень. При цьому аналіз інвестиційної привабливості та оцінка інвестиційної діяльності агропромислового підприємства відіграє ключову роль, коли мова йде про залучення додаткових фінансових ресурсів. В залежності від того, хто є кінцевим споживачем результатів оцінки інвестиційної привабливості використовується різна інформаційна база.

Вивченню інвестиційної діяльності підприємств, оцінці їх інвестиційної привабливості присвячено багато наукових праць, проте необхідне удосконалення практичної складової аналізу для зовнішніх користувачів, яке проводиться на основі фінансової звітності. Також ускладнює роботу той факт, що досі питання методології оцінки інвестиційної привабливості залишаються дискусійними. Систематизована блок-схема оцінки інвестиційної привабливості підприємства представлено на рис. 1.

Рис. 1. Концепція інвестиційної привабливості агропромислових підприємств

*джерело: систематизовано на основі [1, 2]

Так, на думку Щукіна Б. М., оцінка інвестиційної привабливості аграрної сфери, як галузі національної економіки, може відбуватися за наступним алгоритмом:

1. Визначається місце галузі в економіці країни. Для цього визначаємо частку галузі у валовому внутрішньому продукті країни, проводимо оцінку продукції галузі: оцінюємо її соціальну орієнтацію та значимість, споживчі особливості, аналізуємо продукт за енергоємністю, сировинною забезпеченістю, визначаємо частку експорту та залежність від імпорту, а

також виокремлюємо основних споживачів продукції та розраховуємо рівень забезпеченості внутрішніх потреб країни.

2. Оцінюємо організацію галузі. Так, визначаємо тип конкуренції на галузевому ринку та її рівень, аналізуємо складність входу на галузевий ринок та виявляємо наявні бар'єри, монополістів та галузеві об'єднання холдингів.

3. Даємо характеристику ринку, попиту та споживання продукції агропромислової галузі. До аналізу включаються такі показники як: рівень конкуренції чи монопольності, особливості ринку збуту, фактичні й потенційно можливі обсяги місткості галузевого ринку, стійкість галузі до загальноекономічних спадів.

4. Аналіз технічної бази й виробничого апарату галузі включає оцінку застосованих технологій, їх відповідність світовому рівню, складність продукції й виробництва, капіталомісткість і наукоємність продукції, рівень інновацій, стан науково-дослідної роботи в галузі, визначення середнього віку основних фондів та коефіцієнт зносу.

5. Рівень державного втручання (або можливості для цього) в розвиток галузі: наявність галузевого органу державної влади в особі міністерства чи комітету, агентства, комісії і т. ін., державні капітальні вкладення в розвиток галузі, податкові пільги, можливість прискореної амортизації, вплив на механізм ціноутворення, соціальні й екологічні нормативи й вимоги до підприємств і роботодавців тощо.

6. Соціальна значимість галузевої сфери діяльності: кількість робочих місць, дисциплінованість працівників, плінність кадрів, рівень зайнятості в галузі, регіональне розміщення виробництв, середня заробітна плата, коефіцієнт змінності роботи виробничого персоналу, травматизм, вплив громадських організацій тощо.

7. Фінансові умови галузі: середньогалузевий рівень рентабельності, фондівіддача, середня віддача на вкладений капітал, оборотність активів,

їх середня ліквідність, типовий порядок розподілу і використання прибутку, фінансовий стан підприємств і зміни в ньому.

8. Перспективи розвитку галузі: технології, продукції, наукові дослідження, конкуренція [3].

Що стосується безпосередньо оцінки інвестиційної привабливості агропромислового підприємства, то на сьогодні в економічній науці і практичній діяльності відсутній єдиний загальновизнаний, як з практичної так і з законодавчої точки зору, методичний підхід. Зрозуміло, що інвестиційна привабливість підприємства має характеризуватися комплексом показників, які враховують як внутрішнє, так і зовнішнє економічне середовище. Існуючи на сьогодні методики є частково запозиченими у іноземних авторів, у переважній більшості мають статичний характер, не враховують реальної економічної ситуації у аграрному секторі економіки України та специфіку діяльності агропромислових підприємств.

Узагальнюючи проведені дослідження, та виходячи з того, що аграрний сектор є апіорі інвестиційно привабливим, нами пропонується максимально спростити процедуру оцінки та ввести поняття рівня інвестиційної привабливості. В якості показника, на основі якого буде визначатися рівень інвестиційної привабливості, нами вважається за доцільне взяти середній показник за 3-5 років рентабельності реалізації продукції, який розраховується як відношення суми чистого прибутку до виручки від реалізації продукції, робіт, послуг. Градація показника наведена у табл. 1.

Градація рівнів інвестиційної привабливості агропромислових підприємств

Рівень інвестиційної привабливості	Рентабельність (збитковість) реалізації, %
Високий рівень інвестиційної привабливості	≥ 35
Середній рівень інвестиційної привабливості	0-35
Низький рівень інвестиційної привабливості	≤ 0

*джерело: систематизовано за матеріалами [1, 2]

Підсумовуючи зазначимо, що запропонована методика аналізу інвестиційної привабливості та інвестиційної діяльності враховує умови обмеженості інформаційних ресурсів, не потребує залучення додаткових спеціалістів, є зрозумілою для зовнішніх користувачів. Вона дає можливість оцінити реальні зміни фінансового стану суб'єкта господарювання, вплив активізації чи сповільнення інвестиційної діяльності на фінансові результати та допомагає у прийнятті відповідних рішень.

Література:

1. Адаменко А. П. Концепція оцінки інвестиційної привабливості АПК . Вісник СНАУ. Серія: «Фінанси і кредит» . 2010. № 1. С.114-117.
2. Гудзь О. Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: [монографія] . К.: ННЦ ІАЕ, 2007. 578 с.
3. Щукін Б. М. Інвестування [текст] . К.: МАУП, 2004. 216 с.

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Глигало Н. А.,

*викладач кафедри обліку та фінансів
Черкаський державний бізнес-коледж
м. Черкаси, Україна*

Важко собі уявити підприємство, в діяльності якого тією чи іншою мірою не були б задіяні запаси. Вони необхідні для виготовлення продукції, адміністративних, збутових та інших цілей. Особливістю виробничих запасів є те, що вони належать до оборотних активів і займають значну питому вагу у собівартості продукції.

За даними Державної служби статистики України за 2017 рік прямі матеріальні витрати в структурі виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємствах складають 56,0 % усіх витрат, а, зокрема, у фермерських господарствах – 60,7 % [1, с. 177]. Тому важливим для сільськогосподарських підприємств є питання мінімізації виробничих витрат.

В зв'язку з цим, в першу чергу, є необхідним посилити організацією контролю виробничих запасів (як внутрішнього, так і зовнішнього). Проведення контролю виробничих запасів на підприємствах агропромислового комплексу дозволяє уникнути виникнення цілого ряду проблем, які можуть викликати такі кризові явища, як розкрадання та нестача запасів, неможливість вчасного здійснення посівних робіт, загибель худоби тощо.

Внутрішній контроль на більшості підприємств здійснюється у вигляді інвентаризації. При цьому, на підприємстві можуть застосовувати два альтернативні типи систем внутрішнього контролю товарно-

матеріальних запасів, на основі яких перевіряють вартість залишків запасів на кінець облікового періоду та собівартість відпущених (реалізованих) запасів: періодичну та постійну системи. Система внутрішнього контролю повинна стати частиною діяльності підприємства, інакше виникає можливість того, що дана система буде або дуже витратною, або неефективною [2, с. 165].

Ефективним інструментом зовнішнього контролю є аудит, оскільки надає керівництву цілісну картину руху виробничих запасів, їх дійсні витрати, виявляє неліквідні виробничі запаси, які не використовуються у діяльності підприємства, а також дозволяє розкрити резерви зниження їх витрачання.

Ціни на аудиторські послуги залежать від системи оподаткування підприємства, кількості працівників, кількості операцій по розрахунковому рахунку; терміновості проведення аудиту, конфліктності ситуації (шахрайство, судові справи тощо) та інших факторів. Вартість аудиторських послуг окремих учасників фінансового ринку наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Тарифи на аудиторські послуги на фінансовому ринку України

Назва постачальника аудиторських послуг	Перелік виконуваних робіт	Тариф
Аудиторська компанія Audit Group «ASKR» (м. Київ)	аудит окремих компонентів фінансової звітності, коректності господарських операцій, податкового обліку та інші спеціальні завдання (ініціативний та	від 1000 грн./день

	тематичний аудит)	
Компанія «Аудит. Бухгалтерія. Аутсорсинг» (м. Київ)	аудит окремих господарських операцій або окремих питань (тематичний аудит)	від 1600 грн.
Аудиторська фірма «Аналітик» (м. Київ)	аудит окремих господарських операцій, ділянок обліку, видів діяльності	вартість 1 год. роботи аудитора в середньому дорівнює вартості роботи 1 год. головного бухгалтера компанії, в якій проводиться аудит
Аудиторська фірма «Аудит Плюс» ЛТД ТОВ (м. Черкаси)	оцінка (перевірка) ефективності використання виробничих потужностей	від 250 грн. 1 людино/год.

Крім того, виявити шляхи економії виробничих запасів можна за допомогою аналізу. Аби вірно проводити аналіз матеріальних цінностей необхідно вивчити їх структуру, яка передбачає групування їх за економічним призначенням, виходячи з функціональної і технологічної ролі та значення у виробничому процесі і технологічними властивостями, на сировину і матеріали, паливо, будівельні матеріали, запасні частини, малоцінні та швидкозношувані предмети, інші.

Сільське господарство є специфічним видом діяльності, тому є необхідність впровадження на підприємствах даної галузі спеціалізованого програмного забезпечення, яке забезпечить

автоматизоване управління всіма аспектами діяльності агропідприємства, а саме планування діяльності та виробничий облік рослинництва та тваринництва, оптимізація розміщення культур, облік розрахунків з оренди земельних паїв тощо.

Автоматизація передбачає першочергове визначення актуальних запитів і напрямів щодо кожного об'єкта обліку виробничих запасів. Як зазначає К. Багрій, параметрами системи управління запасами є:

- точка замовлення – мінімальний (контрольний) рівень запасів продукції, за умови досягнення якого необхідне їх поповнення;
- нормативний рівень запасів – розрахункова величина запасів, яка досягається під час чергової закупівлі;
- обсяг окремої закупівлі;
- частота здійснення закупівель – тривалість інтервалу між двома можливими закупівлями продукції, тобто періодичність поповнення запасів продукції;
- кількість продукції, що поповнюється та за рахунок якої досягається мінімум витрат на зберігання запасу згідно із заданими витратами на поповнення і заданими альтернативними витратами інвестованого капіталу [3, с. 289].

Український ринок програмного забезпечення з бухгалтерського обліку пропонує достатньо програмних комплексів вітчизняних розробників таблиця 2.

**Програмні рішення для обліку в агропромисловому комплексі
України**

Назва постачальника	Програмний продукт	Особливості застосування	Вартість
ТОВ «Імпакт»	«Акцент: Сільське господарство»	враховано особливості обліку в сільському господарстві; пристосованість до змін у законодавстві	від 2000 грн.
	«Акцент: Молочне виробництво»		від 15000 грн.
	«Акцент: Сиро- молочне виробництво»		від 25000 грн.
Компанія «РАСК. ІН- АГРО»	«Бухгалтерія сільськогоспода рського підприємства для України»	автоматизація бухгалтерського і податкового обліку; отримання інформації для аналізу діяльності підприємств по виробництву і переробці сільськогосподарської продукції (тваринництва, рослинництва, птахівництва)	від 11700 грн.

Приватне підприємство «Науково-дослідне і конструкторське-технологічне бюро автоматизованих систем»	«БАС-Бухгалтерія. Сільгосппідприємство»	автоматизований бухгалтерський і податковий облік, частково доповнена функціями управлінського обліку та аналізу	від 6900 грн.
---	---	--	---------------

Беззаперечно, застосування бухгалтерської програми дає можливість швидко та якісно отримувати інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень. А це, в свою чергу, позитивно впливає на роботу всього підприємства і значно підвищує рівень управління фінансово-господарською діяльністю сільськогосподарського підприємства.

Література:

1. Сільське господарство України. 2018: стат. зб. / Держ. Ком. Статистики України. Київ, 2019.
URL:http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/09/Zb_sg_2018%20.pdf (дата звернення: 05.02.2020)
2. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: монографія / С. Ф. Голов, Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
3. Багрій К. Л. Удосконалення класифікації матеріальних запасів у системі управління підприємством. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. Серія: Економічні науки. 2009. Вип. 3. С. 288–293.

ЗАСТОСУВАННЯ КЛАСТЕРНОГО АНАЛІЗУ ДЛЯ ОЦІНКИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Гончарова В. О.,

студентка економічного факультету

Національний університет «Острозька академія»

м. Острог, Україна

Мале підприємництво є невід'ємною складовою розвиненої економіки в країні. Воно забезпечує оптимальний розвиток економіки в цілому та вирішує багато проблем у державі. малі підприємства мають здатність реагувати і швидко адаптуватися до мінливого економічного клімату, що є надзвичайно важливим у період криз. Незважаючи на достатньо велику кількість досліджень у цій сфері, проблеми розвитку малого підприємництва недостатньо вивчені.

Мале підприємництво – це не тільки цілеспрямована підприємницька діяльність юридичної або фізичної особи, що пов'язана з підвищенням ризиком, заснована на використанні інноваційної ідеї, основною метою якої є максимізація прибутку шляхом виробництва і продажу товарів, виконання різних робіт і надання різноманітних послуг, з обов'язковим дотриманням норм законодавства, а також відповідність критеріям віднесення до малого підприємництва [1].

Малий бізнес є одним з найпотужніших символів сучасного капіталізму. Власників малого бізнесу часто називають добросовісними, самостійними і незалежними – ті ж характеристики, які Томас Джефферсон приписував вільним фермерам в доіндустріальному суспільстві. Не менш важливим є те, що малий бізнес, в силу свого обмеженого масштабу уникає морального багажу, який часто

приписується великому бізнесу – наприклад, бюрократія, маніпулювання ринком і доброзичливе спілкування [2].

В аналізі малого підприємництва українські дослідники часто використовують кластерний аналіз [3].

Кластерний аналіз дає можливість розділити сукупність об'єктів на однорідні групи (кластери). Якщо дані представлені як сукупність точок у просторі, то задача кластеризації полягає у знаходженні «згущень точок». Кластер можна охарактеризувати як групу об'єктів, які мають спільні властивості.

Кластеризація була проведена для всіх областей України за такими ознаками: кількість підприємств, од.; кількість зайнятих працівників у малому підприємстві, тис. ос.; витрати на оплату праці відповідного регіону, млн. грн.; обсяг реалізованої продукції, млн. грн.; фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.; підприємства, які одержали прибуток, %. Для цього було використано найновіші дані з офіційного джерела статистики за 2018 рік [4].

Оскільки вхідні дані мають різні одиниці виміру було прийнято рішення про їхню нормалізацію.

До першого кластеру ми відносимо Дніпропетровську, Київську, Львівську, Одеську та Харківську області. До другого кластеру ми відносимо Волинську, Житомирську, Рівненську, Сумську, Тернопільську, Чернівецьку та Чернігівську області. Та до третього кластеру ми відносимо Вінницьку, Донецьку, Закарпатську, Запорізьку, Івано-Франківську, Кіровоградську, Луганську, Миколаївську, Полтавську, Херсонську, Хмельницьку, Черкаську області.

Для того, щоб перевірити чи є кластери, які схожі між собою використано евклідову відстань. З таблиці 1 можемо зробити висновок, що перший та другий кластери найбільше відрізняються між собою, між першим та третім значення евклідової відстані трохи менша. Між другим

та третім кластерами відстань є найменшою. Але оскільки немає незначних значень евклідової відстані, робимо висновок, що кластери відрізняються між собою і немає потреби їх об'єднувати.

Таблиця 1

Евклідова відстань між кластерами

	Кластер 1	Кластер 2	Кластер 3
Кластер 1	0,000000	4,862298	3,610522
Кластер 2	2,205062	0,000000	0,614503
Кластер 3	1,900137	0,783902	0,000000

Можемо бачити з рис.1 в другому кластері знаходяться області з найменшою кількістю підприємств, кількістю зайнятих працівників, з найменшими витратами на оплату праці, та найменшим обсягом реалізованої продукції, найменшими фінансовими результати до оподаткування. Також в цьому кластері найменше підприємств, які одержали прибуток. У третьому кластері показники кількості підприємств, кількості зайнятих працівників, витрати на оплату праці та обсяг реалізованої продукції є трохи вищими ніж у першому кластері. Також у третьому кластері найбільша кількість підприємств, що одержали прибуток. У першому кластері знаходяться області з найбільшою кількістю підприємств, кількістю зайнятих працівників, з найбільшими витратами на оплату праці, найбільшим обсягом реалізованої продукції та з найвищим фінансовим результатом до оподаткування. Частка підприємств, що одержали прибуток є трохи меншою ніж у третьому кластері.

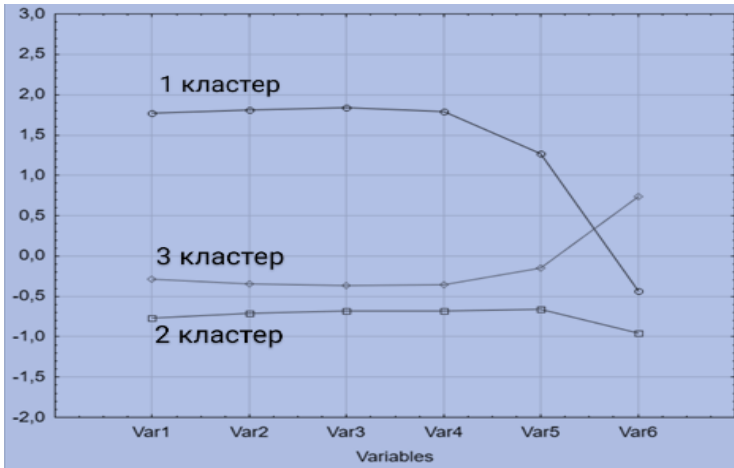

Рис. 1. Характеристика кластерів за ознаками

Var1 – кількість підприємств, од.; Var2 – кількість зайнятих працівників у малому підприємстві, тис. ос.; Var3 – витрати на оплату праці відповідного регіону, млн. грн.; Var4 – обсяг реалізованої продукції, млн. грн.; Var5 – фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.; Var6 – підприємства, які одержали прибуток, %.

Отже, після проведення кластерного аналізу можемо сказати, що в розвитку малого підприємництва в Україні є певні закономірності між регіонами. Зокрема, можемо об'єднати підприємства України у 3 кластери. Подальший ґрунтовний аналіз та наукове дослідження цього питання дасть змогу зрозуміти, які регіони України є найбільш сприятливими для розвитку малого підприємництва, які його форми та види економічної діяльності доцільні на конкретній території, на які проблеми в першу чергу потрібно звернути увагу.

Література:

1. Черняєва О. В. Сутність і значення малого підприємництва у світовій економіці / О. В. Черняєва, А. Ю. Гриненко. // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2017. – № 3. – С. 33.
2. Треняк С. О. Розвиток підприємництва в Україні. Перспективи малого і середнього бізнесу / С. О. Треняк. // Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів. Актуальні задачі сучасних технологій. – 2018. – № 7. – С. 237.
3. Лукань Л. В. Застосування кластерного аналізу для оцінки розвитку малого підприємництва в регіонах України / Л. В. Лукань, Г. О. Цегелик. // Формування ринкової економіки. – 2009. – № 19. – С. 73.
4. Державна служба статистики України [електронний ресурс]. – режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ВПЛИВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РІСТ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Дубровик О. А.,

студент економічного факультету

Національний університет «Острозька академія»

м. Острозь, Україна

Питання аналізу та оцінки джерел регіонального зростання набуває все більшої актуальності в контексті того, що регіон вже не розглядається в якості простої територіальної або історичної одиниці, а визнається як незалежна одиниця, що може взяти на себе деякі державні функції та самостійно функціонувати в національній економіці. Фокус теоретичних та прикладних досліджень факторів регіонального зростання

змістився в бік просторого аналізу регіонів – як місця проживання, умов зайнятості та інвестування, наявності розвиненої інфраструктури, як споживачів, так і виробників. Проте, мало хто з дослідників виділяє організаційні та управлінські потенціали, як фактори економічного зростання регіонів, хоча неправильне прийняття управлінських, організаційних рішень та корупція призводять до стагнації регіону, а в гіршому випадку до зменшення його фінансової спроможності.

Згідно з останніми міжнародними рейтингами досліджень Україна посідає чи не останні місця поряд з Африканськими чи Східно-Азіатськими країнами з високою корумпованістю та відставанням в інноваційному розвитку, нестабільністю державної та регіональної влади. Таким чином важливою проблемою є дослідження взаємозв'язку ключових факторів зростання та їхнього впливу на економічний розвиток регіонів України.

Економічний ріст розглядається макроекономічною наукою як складова частина й одна з найважливіших характеристик економічного розвитку будь-якої адміністративно-територіальною одиницею. Економічний ріст є одним з головних макроекономічних цілей будь-якої адміністративно-територіальної одиниці, досягнення якої зумовлене необхідністю випереджаючого зростання національного доходу в порівнянні із зростанням чисельності населення для підвищення рівня життя в країні або регіоні.

Це поняття пов'язане з кількісною зміною обсягів виробництва і споживання валового внутрішнього продукту, а у розрізі регіонів валового регіонального продукту. Економічний ріст буває позитивним, якщо реальні (порівнянні) обсяги ВРП в аналізованому періоді перевищують його рівень у базисному році. Інакше економічний ріст має негативну тенденцію.

Валовий регіональний продукт, а саме його процентна зміна дає можливість визначити економічний потенціал регіону, місце регіональної економіки у національному господарстві. Тому, у нашому дослідженні показник процентної зміни ВРП буде результуючою ознакою, оскільки саме він допоможе найкращим чином інтерпретувати економічний ріст регіонів [1].

На нашу думку, організаційно-управлінський потенціал розвитку національної економіки це сукупність установ, інституцій, департаментів і служб державного значення, які з допомогою правових форм та методів формують економічну політику, розробляють на її основі програми розвитку та реалізації стратегії розвитку національної економіки.

До основних інструментів функціонування організаційно-управлінського потенціалу належать:

- система державних органів та підвідомчих структур що формують та реалізують економічну політику;
- нормативно-правова база, що забезпечує функціонування економічної системи;
- фінансове забезпечення реалізації інноваційної політики держави та інноваційної активності суб'єктів господарювання [2].

Для дослідження впливу організаційно-управлінського потенціалу на економічний ріст регіонів та розробки економетричної моделі ми скористалися статистичним програмним пакетом Stata. Наша модель побудована на основі даних Державної служби статистики України та Міністерства розвитку громад та територій України. Вони містять 27 спостережень по регіонам України, м. Києва та м. Севастополя за 2017 рік [3] [4].

За результуючу ознаку ми обрали у – процентну зміну валового регіонального продукту (відносний приріст аналізованого року у порівнянні з базовим), а за факторні x_1 – неефективність роботи

державної та регіональної влади у відсотках, x_2 – рівень корупції у балах, x_3 – кількість нових об'єктів інфраструктури, x_4 – податкова політика регіону у відсотках.

Після проведення процедури підготовки та очистки даних ми отримали модель наступного вигляду:

$$\hat{y} = 0,11 - 0,8694 * x_1 - 0,0335 * \ln x_2 + 0,524 * x_3 - 0,498 * \ln x_4 + \varepsilon,$$

де ε – залишки.

Після проведення процедури верифікації ми отримали позитивні результати. Всі коефіцієнти в остаточній моделі є статистично значимими. З рівнем значущості 95 %, модель пояснює вплив показників організаційно-управлінського потенціалу на приріст ВРП на душу населення на 44,47 % (коефіцієнт детермінації = 0,4447). Якість пояснювальних здібностей моделі 37,23 % (коефіцієнт детермінації скоригований = 37,23 %). Факторні, результуюча ознаки та залишки розподілені за нормальним законом. Модель адекватна та відповідає дійсності, зв'язок у моделі є істотним, F-статистика = 6,14. Функціональна форма моделі обрана правильно. В моделі відсутня гетероскедастичність та ендогенність.

Отже, з допомогою моделі ми довели, що показники організаційно-управлінського потенціалу впливають на економічний ріст регіонів України.

Література:

1. Національна економіка: Навч. посіб. Рекомендовано МОН / Мельник А. Ф., Васіна А. Ю., Желюк Т. Л., Попович Т. М. – К., 2011. – 463 с., тв. пал., (ст. 10 пр.).

2. О. С. Гуменюк. Аналіз реалізації організаційно-управлінського потенціалу інноваційного розвитку національної економіки / О. С. Гуменюк. // «Ефективна економіка» – 2013. – а № 12.
3. Державна служба статистики України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Міністерство розвитку громад та територій України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.minregion.gov.ua/>

ВПЛИВ ЕКОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КРАЇН

Коцюбчик К. Ю.,

студентка економічного факультету

Національний університет «Острозька академія»

м. Острог, Україна

В сучасному світі важливою та невід’ємною частиною управління державою є залучення іноземних інвестицій. Основою для припливу іноземного капіталу виступає інвестиційна привабливість країни. Вона формується під впливом множини факторів і закономірностей розвитку масових соціально-економічних явищ і процесів [3].

Усі показники, які впливають на інвестиційну привабливість країн, варто умовно розділити на наступні групи : політичні, економічні, соціальні, демографічні, науково-технічні, природно-географічні та екологічні. Вищезазначені фактори, з одного боку, можуть забезпечувати інвестиційну безпеку, а з іншого – бути джерелом загроз, які суттєво впливають на рішення інвесторів щодо вкладання капіталу в певний регіон.

Як показує аналіз зарубіжних досліджень і вітчизняної практики на поведінку інвесторів у прийнятті рішень щодо вкладання капіталу суттєво впливає екологічний фактор, який досить часто превалює над іншими факторами. Сучасні реалії доводять, що інвестори віддають перевагу тим інвестиційним проектам, які реалізуються в екологічно чистих регіонах [1].

На жаль, екологічні проблеми, які властиві більшості країн світу, створюють серйозну перешкоду для їх подальшого соціально-економічного розвитку. Характерними особливостями сучасного етапу розвитку є швидке виснаження невідновних природних ресурсів і надмірна експлуатація відновних ресурсів зі швидкістю, що перевищує можливість їх самовідтворення. При цьому суспільству наносяться значні економічні збитки. Необхідність проведення природоохоронної діяльності розуміється на всіх рівнях управління народним господарством, проте і досі зберігається протиріччя між природою і економікою, про що свідчить значне збільшення екологічних проблем. Екологічні проблеми, нерозривно пов'язані з певною територією, незалежно від того, якими галузями вони породжені. Їх глибина залежить від структури економіки на певних територіях, від комплексу провідних галузей господарства, розвиток яких обумовлений наявністю відповідних природних ресурсів, які досить нерівномірно розподілені по територіях країн світу. Звідси велика строкатість у антропогенному навантаженні на ту чи іншу територію.

До екологічних факторів, які впливають на збереження інвестицій та їх ефективність можна віднести:

- величину природно-ресурсного потенціалу території та ступінь його використання;
- величину асиміляційного потенціалу території та ступінь його використання;

- антропогенне навантаження на навколишнє природне середовище та його відповідність встановленим нормативам;
- рівень екологізації господарського комплексу території [2].

Одним із важливих факторів забезпечення інвестиційної безпеки регіону є величина природно-ресурсного потенціалу та ступінь його використання. Під природно-ресурсним потенціалом розуміється сукупність природних ресурсів та природних умов, які знаходяться в певних географічних межах та забезпечують задоволення економічних, екологічних, соціальних, культурних, оздоровчих та естетичних потреб людини і суспільства. У більшості наукових досліджень природно-ресурсний потенціал розглядається як сукупність природних ресурсів, які можуть бути використані у господарській діяльності. Наявність природних ресурсів, їх розвіданість, освоєність та ступінь вичерпання суттєво впливає на собівартість виробленої продукції підприємствами регіону та отриманий ними прибуток. Чим більший природно-ресурсний потенціал території, тим більший дохід можна отримати за наявності інших факторів виробництва (основний та оборотний капітал, трудові ресурси). По мірі виснаження природних ресурсів питомі витрати підприємства збільшуються, а відповідно зменшуються прибутки та знижується ефективність господарської діяльності і вкладених інвестицій. Це призводить до зменшення рівня інвестиційної привабливості країни.

Значний вплив на рівень забезпечення інвестиційної безпеки регіону має антропогенне навантаження на навколишнє природне середовище та його відповідність встановленим нормам. Рівень концентрації шкідливих речовин у навколишньому середовищі залежить від їх обсягів та умов розсіювання. Якщо фактичний рівень концентрації шкідливих речовин перевищує встановлений граничнодопустимий рівень, то дана територія має високий рівень екологічної небезпеки, що негативно впливає на її інвестиційну привабливість. Це пояснюється тим, що

розміщення нових потужностей на цій території потребує суттєвих природоохоронних інвестицій і не зацікавлює інвестора вкладати додаткові кошти.

Щоб перевірити чи екологічні чинники справді впливають на інвестиційну привабливість країн, ми вирішили побудувати економетричну модель, за допомогою пакету статистичних програм «Stata». Для її побудови ми використали дані за період з 2010 по 2017 рік по країнах, які територіально належать до європейських (41 країна) [4]. За факторну змінну було обрано y – чисті прямі іноземні інвестиції (у доларах США), а за результуючі x_1 – забруднення повітря, (середнє річне опромінення (мікрограми на кубічний метр)), x_2 – Землі сільськогосподарського призначення (% площі землі), x_3 – ВНД (у доларах США), x_4 – сальдо поточного рахунку (у доларах США), x_5 – загальна рента природних ресурсів (% від ВВП).

В результаті проведених перетворень, було отримано модель наступного вигляду:

$$\hat{y} = -0,057 - 0,045 * x_1 + 0,46 * \ln x_4 + 0,81 * \ln x_5 + \varepsilon ,$$

де ε – залишки.

Дану модель була протестована і отримано наступні результати. Коефіцієнт детермінації, що вказує на те, наскільки модель описує дане явище, становить 0,6172. Цей показник означає, що дана регресійна модель описує вплив екологічних факторів на інвестиційну привабливість країн, які територіально належать до європейських на 61,72%. Функціональна форма моделі обрана правильно, дані розподілено за нормальним законом розподілу, гетероскедастичність та ендогенність відсутня.

З рівнем значущості 99 %, можна стверджувати, що збільшення забруднення повітря на 1 кубічний метр призведе, до зниження інвестицій

на 0,045 долара, збільшення сальдо поточного рахунку на 1 % призведе до збільшення інвестицій на 0,46 долара, збільшення ренти за користування земельними ресурсами на 1 %, призведе до збільшення інвестицій на 0,81 долар.

Отже, з допомогою моделі було доведено, що екологічні чинники впливають на рівень надходжень іноземних інвестицій в країну.

Література:

1. А. О. Харченко,. Інвестиційна привабливість країни та її складові [Електронний ресурс] / А. О. Харченко, О. В. Голеніщева // Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут». – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://es.khpi.edu.ua/article/view/2519-4461.2019.23.137/182932>.
2. В. П. Гордієнко. Екологічні фактори у забезпеченні інвестиційної безпеки регіону [Електронний ресурс] / В. П. Гордієнко // Інвестиції: практика та досвід № 24/2013. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/54127/5/Hordiienko_investyt_siina_bezpeka_rehionu.pdf.
3. Горна М. К.. Умови та фактори формування інвестиційної привабливості країн Східної Європи [Електронний ресурс] / Горна М. К., Ішук Я. М, Халілова Т. С. // ISSN 1811-9824. Міжнародна економічна політика. 2017. № 2 (27). – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://iepjournals.com/journals/27/2018_6_Horna_Ishchuk_%D0%9Ahalilova.pdf.
4. World Bank Open Data [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://data.worldbank.org/>.

МІЖНАРОДНИЙ ІНДЕКС ЩАСТЯ: УКРАЇНА Й СВІТ

Лисак Р. С.,

студентка економічного факультету

Національний університет «Острозька академія»

м. Острог, Україна

Ми звикли порівнювати країни з точки зору сировинного багатства або з точки того, яка країна є більш корумпованою чи має найвищий рівень тіньової економіки. Деякі країни вважаються країнами музики, інші, для прикладу, просто чудові місця для відпочинку. Проте, сьогодні не менш важливим є відносний успіх або невдача країни у підтримці гідного рівня життя для своїх громадян, дотримуючись при цьому обмежень ресурсів навколишнього середовища, від яких залежить наше життя.

Звичайно, нам необхідно пам'ятати, що не всі країни є однаковими, кожна має свої переваги та недоліки. Так, одні держави мають досить ефективну державну політику, забезпечуючи щасливе життя для своїх людей, а для інших це є проблемою. Тим не менше, при порівнянні таких країн можна побачити закономірності, що з'являються, які вказують на те, що необхідно зробити аби покращити рівень щастя в країні, рівень задоволеності громадян своїм життям.

Протягом довгого часу, починаючи з 50-60-х років ХХ століття до сьогодні, дослідники намагаються з'ясувати, від чого залежить якість життя та рівень щастя кожної людини окремо і нації в цілому.

Неабиякий вклад при дослідженні даної проблематики було внесено і зарубіжними науковцями: Джон Хелівел, Річард Лайард, Джеффри Сакс – автори WORLD HAPPINESS REPORT.

Попри те, що на сьогодні тема «щастя» є досліджена великою кількістю науковців, вона досі є актуальною та потребує подальшого її розгляду.

Вперше щастям на державному рівні почали займатися в Бутані. З 1971 р. замість ВВП у країні використовують показник валового національного щастя (Gross National Happiness; GNH), збільшення якого є офіційною метою держави, закріпленою в Конституції [1].

Сьогодні, щастя громадян вважається належною мірою соціального прогресу і метою державної політики. Так, 28 червня 2012 року, Організацією Об'єднаних Націй 20 березня прийнято вважати міжнародним днем щастя. Перший Всесвітній звіт про щастя був опублікований у квітні 2012 року директором Інституту Землі при Колумбійському університеті Джеффри Саксом [2].

Міжнародний індекс щастя – показник, який дає змогу оцінити наскільки країна має достатній рівень якості життя свого населення, наскільки воно є забезпеченим та задоволеним власним життям у тій чи іншій країні. Належний рівень якості життя населення часто ототожнюють з простим рівнем життя населення, проте термін «якість життя» є дещо ширшим поняттям за «рівень життя». Так, рівень життя населення – це оцінка економічного стану населення, наскільки воно є матеріально забезпеченим, яка частка населення знаходиться за межею бідності. Говорячи про якість життя населення, то даний термін вмщує в собі крім економічних аспектів і культурні та духовні потреби людини. Таким чином, міжнародний індекс щастя – це показник котрий показує саме якість життя громадян у країні, враховуючи всі їхні потреби, а не просто рівень їхнього життя — рівень матеріального забезпечення [3].

Станом на 2019 рік найщасливішою країною згідно даними офіційної сторінки міжнародного індексу щастя, Міжнародної організації NEF, є Фінляндія (рис. 1). Ця країна піднялася у рейтингу з 5 місця у 2018

році до 1 місця в цьому році, конкуруючи при цьому з Данією, Норвегією та Ісландією.

Рис. 1. Рейтинг країн за рівнем щастя 1-10; 125-137 (розроблено автором на основі [5])

Як можна побачити з рисунку Україна в цьому рейтингу посідає далеке 133 місце серед 156 держав, піднявшись в порівнянні з 2018 роком на 5 позицій. Говорячи про країни Європи, то серед них, наша країна є «найнещаснішою». Таким чином, можна стверджувати, що Україна має досить низький рівень щастя відносно до інших країн світу, тобто українці не відчувають себе щасливими, вони незадоволені нинішнім рівнем життя в країні, тому його необхідно покращувати, покращуючи головні визначальні чинники, котрі забезпечують «щастя» громадян.

Рівень щастя населення на сьогодні є одним з головних показників дієвості уряду країни, адже високий рівень щастя в країні вказує на ефективну державну політику країни, на те, наскільки люди задоволені життям в даній країні.

Кожна людина сприймає термін «щастя» по-своєму, проте якщо вона буде мати необхідні умови для реалізації себе як особистості у даній країні, можливість досягати своїх поставлених цілей, то вона буде відчувати себе щасливішою. Таким чином, це покращить і загальний

рівень щастя в країні, покращить її імідж у світовому просторі. Тому, задля забезпечення високого рівня щастя в країні, державна політика повинна бути спрямована на покращення як кількісних, так і якісних показників, враховуючи інтереси громадян країни.

Література:

1. Буй Т. Корпорація щастя. *Бізнес : економіка*. 2018. URL: <https://business.ua/biznes/item/3019-korporatsiya-shchastya> (дата звернення 27.01.2020).
2. Бутник О. О. Дослідження індексу щастя населення в контексті ефективного державного управління. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 22. С. 73-75.
3. Крячко В. І., Штепа С. О. Експлікація контемпоральних досліджень концептофеномену «щастя» в Україні. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. 2015. Вип. 17. С. 61-79.
4. Лисий Д. Найщасливіші країни світу, або що краще: індекс щастя чи ВВП? 2018. URL : <https://podillyanews.com/blogs/najshhaslyvishi-krayiny-svitu-abo-shho-krashhe-indeks-shhastya-chy-vvp> (дата звернення 28.01.2020)
5. Офіційний сайт World Happiness Report. URL: <http://worldhappiness.report/ed/2019> (дата звернення 30.01.2020)
6. Переверзева А. В. Індекс людського щастя – показник рівня реалізації людського потенціалу. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 7. С. 201-207. (дата звернення 27.01.2020)

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА БУДІВЕЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Радченко О. В.,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

Приходько К. М.,

*магістрант кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

Серед основних завдань сучасного розвитку українських підприємств, які пов'язані з постійним подоланням кризових ситуацій, визначають особливі вимоги до фінансової стійкості підприємства як стратегічного фактору фінансової безпеки діяльності підприємства, а також зростання його інвестиційної привабливості. В умовах суттєвих змін економічного простору проблема управління фінансовою стійкістю будівельного підприємства набуває пріоритетний характер [1, с. 34]. Вирішення даної проблеми вимагає вдосконалення механізму управління фінансовою стійкістю промислового підприємства, що дозволяє забезпечити ефективність його управління.

Управління фінансовою стійкістю починається з оцінки фінансової стійкості підприємства [3, с. 105]. Аналіз відносних показників фінансової стійкості посприє об'єктивно відобразити реальну фінансову ситуацію, що склалася на одному з підприємств будівельної промисловості – ТОВ «Райагропромбуд» (табл. 1).

В 2016 році частка власного капіталу становила 0,781, тобто була вкрай високою. При позитивному значенні ефекту фінансового левериджу доцільно зменшити коефіцієнт фінансової автономії. В 2017 році значення показника було вищим нормативного. На кінець досліджуваного періоду значення показника становило 0,882.

Таблиця 2.1

**Динаміка відносних показників фінансової стійкості ТОВ
«Райагропромбуд» за 2016-2018 рр.**

Показники	Норматив. значення	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Відхиленн я (+,-) 2018р від 2016 р
Коефіцієнт фінансової автономії	$\leq 0,5$	0,78 1	0,84 0	0,88 2	0,101
Коефіцієнт фінансової залежності	1,66-2,5	1,27 7	1,19 1	1,14 1	-0,136
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (фінансування)	Залежить від характеру господарської діяльності	3,61 2	5,23 3	7,07 5	3,463
Коефіцієнт заборгованості	$< 1,0$	0,27 7	0,19 1	0,14 1	-0,136
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів	$> 0,5$	- 1,02 4	- 0,11 5	0,45 4	1,477

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у валюті балансу	0,3-0,5	0,89 3	0,85 1	0,76 8	-0,125
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	≥0,5	- 0,14 0	- 0,02 0	0,11 7	0,257
Коефіцієнт інвестування	-	0,87 7	0,98 7	1,14 0	0,263
Коефіцієнт фінансової стійкості	<1,0	0,78 3	0,84 0	0,87 6	0,093

*джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності

Коефіцієнт фінансової залежності зворотний показнику автономії. Нормативне значення 1,66-2,5. В 2016 році на кожен гривню власних коштів припадає 1.28 грн. пасивів. Значення показника у першому році нижче нормативного рівня. В 2017 році значення показника становить 1.19 гривень. В 2018 році на кожен гривню власних коштів припадає 1.14 грн. пасивів, тобто роль власного капіталу у фінансуванні підприємства велика. Це знижує рівень фінансових ризиків, але може свідчити про неповну реалізацію потенціалу підприємства. Цей коефіцієнт є оберненим до коефіцієнта фінансової незалежності.

Коефіцієнт фінансової залежності зворотний показнику автономії. Нормативне значення 1,66-2,5. В 2016 році на кожен гривню власних коштів припадає 1.28 грн. пасивів. Значення показника у першому році нижче нормативного рівня. В 2017 році значення показника становить 1.19 гривень. В 2018 році на кожен гривню власних коштів припадає 1.14 грн. пасивів, тобто роль власного капіталу у фінансуванні підприємства велика. Це знижує рівень фінансових ризиків, але може свідчити про

неповну реалізацію потенціалу підприємства. Цей коефіцієнт є оберненим до коефіцієнта фінансової незалежності.

Коефіцієнт фінансування характеризує залежність підприємства від залучених засобів і розраховується як співвідношення залучених і власних засобів. Отже, про фінансовий стан досліджуваного підприємства є стабільним, із-за високого рівня збільшення нерозподіленого прибутку. Позитивно оцінюється збільшення коефіцієнта реальної вартості основних засобів у валюті балансу. Проведені нами розрахунки говорять про високий рівень виробничого потенціалу підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу свідчить про частку власних оборотних коштів у власному капіталі. В 2016, 2017 роках значення показника має негативне значення, адже підприємство не володіє власними оборотними коштами. В 2018 році значення показника збільшилося і на кінець 2018 року становить 0.117. В динаміці коефіцієнт маневреності власного капіталу повинен збільшуватися. Однак його різке зростання не є свідченням нормального розвитку підприємства.

Слід констатувати, що якісна зміна механізму управління фінансовою стійкістю підприємства будівельної промисловості забезпечується сукупністю виробничих, адміністративних, інноваційних і інтеграційних чинників, які представляють собою систему зовнішнього та внутрішнього впливу на систему управління фінансовою стійкістю підприємства будівельної промисловості з метою його перетворення в адекватний стан відносно життєвого циклу підприємства. В результаті трансформації вихідного стану системи управління фінансовою стійкістю підприємства будівельної промисловості відбувається результативний вплив на механізм та стиль управління, якому відповідає певна мета, комплекс доступних фінансових методів, інструментів, важелів та каналів для залучення фінансових активів [2, с. 28]. Враховуючи наявність і рівень розвитку кожного з перерахованих факторів управління

визначається життєвий цикл підприємства будівельної промисловості та особливості управління його фінансовою стійкістю.

Література:

1. Бугай В. З. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства . *Держава та регіони*. 2008. № 1. С. 34-39.
2. Масленніков Є. І. Елементи системи управління фінансовою стійкістю промислового підприємства . *Економіка. Фінанси. Право*. 2014. № 12/1. С. 25-28.
3. Шамрін Р. В. Розробка методики оцінки економічної стійкості підприємств . *Вісник Запорізького національного університету*. № 4(8). 2010. С.103-107.

*XXVI Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція*

**«НАУКА ТА ОСВІТА: ВІТЧИЗНЯНИЙ
ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД»**

Тези доповідей

Частина 2